

หลักกฎหมายควรรู้

“การกระทำโดยประมาทกรณีใดบ้างที่ข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องรับผิดชอบวินัย”

บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดย “เจตนา” เว้นแต่เป็นการกระทำโดย **ประมาท**” เมื่อได้กระทำโดยประมาท แม้ไม่ได้ตั้งใจก็ต้องรับผิดชอบ ตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ และในทางวินัยของข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็มีความรับผิดชอบในลักษณะนี้เช่นกัน ซึ่งแม้จะมีได้ตั้งใจกระทำความผิด แต่ก็ต้องรับผิดชอบและรับโทษทางวินัย ในฐานะ**ประมาทเลินเล่อ**ในหน้าที่ราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการตระหนักถึงความสำคัญในงานของตน และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ โดยมีหลักกฎหมายน่านำมาเสนอต่อไปนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้ามดังต่อไปนี้

(๔) ต้องไม่**ประมาทเลินเล่อ**ในหน้าที่ราชการ

มาตรา ๘๕ บัญญัติว่า การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๗) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตาม**มาตรา ๘๒** หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตาม**มาตรา ๘๓** อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

คำนิยามโดยสังเขป กล่าวคือ

คำว่า “**ประมาทเลินเล่อ**” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ อธิบายความหมายและสรุปความได้ว่าการกระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นการกระทำที่ไม่ใช่โดยเจตนาหรือจงใจ แต่เป็นการกระทำที่ผู้กระทำได้กระทำโดยขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบ พลังเพลอ หรือหลงลืม ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

คำว่า “**ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง**” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ประกอบกับแนวทางคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด อธิบายความหมายและสรุปความได้ว่าเป็นการกระทำที่ผู้กระทำแม้ไม่ได้จงใจหรือเจตนา แต่ผู้กระทำได้กระทำโดยขาดความระมัดระวังที่เพียงพอไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่กลับมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นเลย เป็นการกระทำที่ผู้กระทำเสี่ยงทำลงไปทั้งที่รู้ว่าอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้

ดังนั้น คำว่า “**ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ**” จึงหมายความว่า กระทำโดยขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบ พลังเพลอ หลงลืม ในการปฏิบัติหน้าที่หรือในเรื่องที่มีหน้าที่ราชการจะต้องปฏิบัติ โดยไม่มีเจตนาที่จะให้เกิดความเสียหาย การประมาทเลินเล่อนี้มีลักษณะที่เป็นการกระทำและละเว้นการกระทำ เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ขึ้นอยู่กับผลความเสียหายที่ทางราชการได้รับ ประกอบด้วย ความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือตีราคาเป็นเงิน โดยคำนึงถึงความมากน้อยตามค่าของเงินเป็นสำคัญ และความเสียหายที่ไม่อาจตีราคาเป็นเงินได้ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป เช่น ความเสียหายต่อชื่อเสียงของทางราชการ หรือความเสียหายต่อระบบราชการ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น **ในทางวินัย** ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๓ (๔) และมาตรา ๘๕ (๗) กำหนดข้อวินัยอันเป็นข้อห้ามฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการไว้ว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ หากฝ่าฝืนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการไม่ร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือหากการฝ่าฝืนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงก็ย่อมเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่ง**ต้องได้รับโทษทางวินัยแล้วแต่กรณี**

อุทาหรณ์ควรฟัง

ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการสูญหาย

“มาตรา ๘๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้
(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ”

เมื่อหลายท่านได้อ่านพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๓ (๔) ข้างต้น ก็อาจจะมีความเข้าใจว่า หากเราไม่ได้มีหน้าที่ราชการในการนั้นก็คงจะไม่ใช่ความผิดวินัยเป็นแน่ ! ต้องขอเรียนว่าในบางกรณี แม้ไม่ได้มีหน้าที่ราชการในการนั้นโดยตรง ก็อาจจะเป็นความผิดวินัยตามมาตรานี้ได้ จึงขอยกอุทาหรณ์ในเรื่องประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการสูญหาย มาเป็นตัวอย่าง ดังนี้

“นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ ได้นำรถยนต์ของสถานีพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติหน้าที่ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินให้แก่หมอดินอาสา เมื่อเสร็จภารกิจได้นำรถยนต์มาจอดเก็บไว้ที่โรงจอดรถของสถานีพัฒนาที่ดิน โดยได้เสียบกุญแจไว้ในรถยนต์และมิได้ปิดล็อกรถยนต์ เนื่องจากพนักงานขับรถยนต์ซึ่งเป็นผู้ดูแลรถยนต์คันดังกล่าวได้ขอให้ข้าราชการรายนี้เอากุญแจไว้ในรถยนต์ เพราะจะนำรถยนต์ไปล้างทำความสะอาดหลังจากใช้ปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น แต่พนักงานขับรถยนต์ไม่ได้นำรถยนต์ไปล้างทำความสะอาด ต่อมารถยนต์คันดังกล่าวได้สูญหายไป ซึ่งข้าราชการรายนี้ได้ยินยอมรับผิดคดีใช้ทรัพย์สินคืนแก่ทางราชการแล้ว”

จากอุทธรณ์ข้างต้น แม้ข้าราชการรายดังกล่าวจะมีได้มีหน้าที่ดูแลรักษารถยนต์ เป็นหน้าที่หลัก แต่เมื่อได้นำรถยนต์ของทางราชการไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และนำกลับมาจอดที่หน่วยงานแล้ว ได้ปล่อยให้เสียบกุญแจไว้ในรถยนต์และมิได้ปิดล็อกรถยนต์ ซึ่งย่อมเสี่ยงเห็นได้ว่าอาจจะเกิดความเสียหายจากพฤติกรรมเช่นว่านั้น แต่ก็ได้ปฏิบัติตามที่พนักงานขับรถยนต์ขอ ต่อมารถยนต์คันดังกล่าวได้สูญหายไป ก็ต้องรับผิดชอบในผลของการ “ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ” ของตน นอกจากจะต้องรับผิดชอบในเรื่องการคดีใช้ทรัพย์สินแล้ว ยังต้องรับโทษทางวินัยด้วย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการกระทำผิดวินัย ตามมาตรา ๘๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการรายดังกล่าวได้รับโทษ “ภาคทัณฑ์” ในกรณีนี้

นอกจากนี้ อุทธรณ์ข้างต้นก็อาจจะเป็นข้อคิด ข้อควรพึงระวังได้ว่า “อย่าไว้ใจผู้อื่น ให้ไว้ใจตนเอง” หากเราไม่ละเลยและไว้ใจผู้อื่นมากเกินไป ก็อาจไม่เกิดความเสียหาย และไว้ใจตนเอง ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกที่ควร ไม่เสียบกุญแจทิ้งไว้ พร้อมปิดล็อกรถยนต์ ให้เรียบร้อยหลังจากการใช้งาน ความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน

ถามมา ?

วินัยขอตอบ !

น้องดินดี : สวัสดีครับพี่วินัย ผมมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ในการชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเฉพาะในส่วนของ “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด” จะเป็นฐานความผิดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ และหากมีมติชี้มูลความผิดดังกล่าวจะผูกพันผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการ โดยไม่ต้องสอบสวนวินัยหรือไม่ ครับ ??

พี่วินัย : สวัสดีครับน้องดินดี คำถามวันนี้เป็นคำถามทันสมัยมากเลยนะครับ โดยหลักแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หากการไต่สวนข้อเท็จจริงพบว่ามูลความผิดที่ปรากฏอยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในความผิดฐานดังกล่าว ก็ย่อมมีอำนาจชี้มูลความผิดนั้นได้ ในกรณีนี้เคยมีข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางอาญาแก่ข้าราชการ ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และ

ข้อมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัย แก่ข้าราชการรายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ให้ความเห็นไว้ความสรุปว่า เมื่อกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และมีมูลทั้งความผิดทางอาญาและความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดเดียวกัน มติชี้มูลดังกล่าวจึงอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแจ้งเรื่องดังกล่าว ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก นั้นเองครับ

ดังนั้น หลังจากนั้นเมื่อส่วนราชการได้รับแจ้งมติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า ฐานความผิดนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อการดำเนินการที่ถูกต้องต่อไปนั่นเอง ถ้าน้องดินดีสนใจความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ก็สามารถค้นหาค้นหาอ่านได้จากเรื่องเสรีจที่ ๔๕๖/๒๕๖๕ (เมษายน ๒๕๖๕)

อ้างอิง/ที่มา

๑. หลักกฎหมายควรรู้

- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

- ประมวลกฎหมายอาญา

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- เว็บไซต์ สำนักงานกิจการยุติธรรม <https://justicechannel.org> หัวข้อ อ่าน

Read (คำนี้ในกฎหมาย)

- เว็บไซต์ สำนักงานศาลปกครอง <https://www.admincourt.go.th>

หัวข้อ สืบค้นข้อมูล (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดจำแนกตามประเภทคดี)

๒. อุทธรณ์ควรฟัง

- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

- เอกสาร แนวทางการลงโทษข้าราชการพลเรือน ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ของสำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ.

๓. ถ้ามมา ? วินัยขอตอบ !

- หนังสือแนวความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยตามการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (เมษายน ๒๕๖๕)